

Hluboce dojemné, poutavé a navzdory bolestnému tématu často vtipné.

Irish Times

JMENUJU SE
LEON

KIT DE WAALOVÁ

argo

KIT DE WAALOVÁ

argo

Argo, 2017

My Name Is Leon

Text © Kit de Waal, 2016

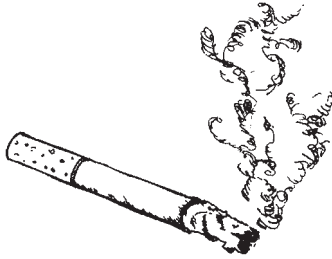
Illustrations © Gill Heeley, 2016

Translation © Klára Šumová, 2017

ISBN 978-80-257-2250-3 (váz.)

ISBN 978-80-257-2264-0 (e-kniha)

Věnováno Bethany a Lukovi

1

2. dubna 1980

Nikdo nemusí Leonovi vysvětlovat, že jde o výjimečnou chvíli. Jako by všechno ostatní v nemocnici ztichlo a zmizelo. Sestra mu řekne, aby si umyl ruce a pak se rovně posadil.

„Opatrně,“ pokračuje. „Je křehoučký.“

To už ale Leon ví. Sestra mu vloží do náruče právě narozené miminko. Otočí ho tvářičkou k Leonovi, aby se na sebe mohli podívat.

„Máš bratříčka,“ řekne. „Odted' se o něj budeš starat. Kolik ti je? Deset?“

„Skoro devět,“ prohlásí s pohledem upřeným na chlapce Leonova máma. „Osm a devět měsíců. Skoro.“

Leonova máma vypráví Tině o tom, jak miminko přicházelo na svět, o všech těch hodinách a minutách a bolesti.

„No,“ ozve se znovu sestra a upraví novorozeněti dečku, „jsi na svůj věk pěkně velký. Hotový mladý muž.“

Pohládí Leona po hlavě a přejede mu po tváři prstem. „Je to fešák, vidíte? Oba jsou to fešáci.“

Usměje se na Leona a chlapec ví, že je laskavá a že se o miminko postará, až tam nebude. Hošíček má nejmenší prstíky, jaké kdy Leon viděl. Vypadá jako panenka se zavřenýma očima. Na samé šesulce hlavy má bílé hedvábné vlásky a ve tváři drobounké rty, které se opakovaně otevírají a zavírají. Leon skrz dírkovanou pletenou deku cítí na břiše a na stehnech teplo jeho tělíčka a pak se miminko začne vrtět.

„Doufám, že se ti zdá něco hezkého, miminko,“ zašeptá Leon.

Po chvíli začnou Leona bolet paže, a právě ve chvíli, kdy to začne být opravdu zlé, se vrátí sestra. Vezme nemluvně a chce ho dát Leonově mámě.

„Za chvíli bude potřebovat nakojit,“ řekne.

Jenomže Leonova máma má na klíně kabelku.

„Mohla bych si ho vzít až za minutu? Promiňte, chtěla jsem si zajít do kuřárny.“

Opatrně vstane z postele, zavěsí se do Tiny a odšourá se pryč.

„Leone, pohlídej ho, zlato,“ vybidne ho, když se šine kolem něj.

Leon se dívá na sestru, která se dívá na jeho odcházející matku, jenomže když pohlédne na Leona, už se zase usmívá.

„Povím ti, jak to uděláme,“ prohlásí a uloží dítě do malé postýlky vedle postele. „Zůstaň tady, popovídej si se svým bratříčkem a něco mu o sobě pověz. Ale až se vrátí maminka, tak bude čas ho nakojit a ty odejdeš domů. Ano, broučku?“

Leon přikývne. „Mám si znovu umýt ruce?“ zeptá se a ukáže jí dlaně.

„Myslím, že to předtím stačilo. Zůstaň tady, a kdyby začal plakat, tak pro mě přijď. Ano?“

„Dobře.“

Leon si v hlavě vytvoří seznam a pak začne pěkně od začátku.

„Jmenuju se Leon a narodil jsem se pátého července devatenáct set sedmdesát jedna. Ty ses narodil dneska. Škola není špatná, jenže se tam

musí chodit skoro každý den a slečna Sheldonová nedovolí, abychom si na hřiště brali opravdové míče na fotbal. Ani kola, ale já už jsem na to svoje stejně moc velký. Mám dvě velikonoční vajíčka a v jednom z nich jsou hračky. Myslím, že čokoládu asi ještě nemůžeš. Nejlepší seriál jsou *Mistři hazardu*, ale jsou i pořady pro malé děti. Jenže já už na ně nekoukám. Máma říká, že budeš moct spát u mě v pokoji teprve až budeš větší, až ti budou tak tři, říkala. Místo postýlky ti koupila košík s takovou látkou uvnitř. Prý je to stejný košík, jako měl Mojžíš, ale vypadá nově. Můj táta měl auto, co nemělo střechu, a jednou mě v něm vzal na projížďku. Ale pak ho prodal.“

Leon neví, co by řekl miminku o jeho tátovi, protože ho nikdy neviděl, a tak mluví o jejich matce.

„Můžeš jí říkat Carol, když budeš chtít, teda až budeš umět mluvit. Nejspíš to nevíš, ale je krásná. Všichni jí to pořád říkají. Myslím, že jsi jí podobný. Já ne. Já jsem podobný tátovi. Máma říká, že je barevný, kdežto táta říká, že je černý, jenže to se oba pletou, protože je tmavě hnědý a já jsem světle hnědý. Naučím tě poznávat barvy a počítat, protože jsem nejchytrější ve třídě. Zezačátku musíš používat prsty.“

Leon opatrně sáhne miminku na heboučké chmýří na hlavičce.

„Máš blond vlasy a ona má blond vlasy. Oba máme tenké obočí a oba máme dlouhé prsty. Podívej.“

Leon zvedne ruku. A miminko otevře oči. Jsou popelavě modré s hlubokým černým prostředkem, připomínajícím velkou tečku za větou. Novorozeně pomalu mrkne a začne pusou dělat zvuky jako při líbání.

„Občas mě vezme k tetě Tině, co bydlí ve vedlejším vchodu. Už můžu chodit k tetě Tině i sám, ale kdybys chtěl taky, tak bych tě tam musel odnést v koši.“

Miminko se naučí mluvit teprve až bude mnohem větší, a tak Leon prostě pokračuje.

„Neupustím tě,“ prohlásí. „Jsem na svůj věk velký.“

Sleduje, jak mu chlapec posílá vzdušné polibky, nakloní se nad postýlku a dotkne se špičkou prstu rtů nemluvněte.

Přesně v tu chvíli se všechny vrátí najednou, máma a Tina i sestra. Leonova máma jde přímo k postýlce, obejmě Leona kolem ramen a vtiskne mu polibek na tvář a na čelo.

„Mám dva chlapce,“ řekne. „Dva překrásné, nádherné chlapce.“

Leon obejmě mámu kolem pasu. Ještě pořád má kulaté břicho, jako by tam stále bylo dítě, a voní jinak. Nebo je to možná tou nemocnicí. Leonova máma byla ze všeho toho miminovatění oteklá a rudá v obličejí, ale teď už je zase skoro taková, jako bývala. Všude s výjimkou břicha. Opatrně se přes květovanou noční košili dotkne matčina těla.

„Jsou tam ještě další?“ zeptá se.

Sestra a Tina a máma se všechny najednou rozesmějí.

„To jsou celí chlapi,“ prohlásí sestra. „Roztomilost sama.“

Leonova máma se ale skloní a přiblíží svou tvář k Leonově.

„Nikdo tam už není,“ řekne. „Jsme jenom já a ty a on. Navždycky.“

Tina si oblékne kabát a nechá na posteli deset cigaret, aby si je Carol mohla později vykourit.

„Díky, Tino,“ řekne, „a ještě jednou ti děkuju, že sis vzala k sobě Leona. Podle toho, jak to vypadá, bych řekla, že budu v úterý doma.“

Carol se vysouká na postel a sestra jí dá malého do náruče. Chlapec tiše pohekává, jako by nabíral k pláči. Leonova máma si začne rozepínat svetr.

„No není kouzelný, Leone? Buď hodný, ano?“ a znovu ho políbí.

Celá hlava miminka se jí vejde do dlaně.

„Pojď k mamince,“ zašeptá a přivine si ho k prsu.

Tinin byt se od toho, kde bydlí Leon, hodně liší a přitom je zároveň úplně stejný. Oba mají dvě patra: nahoře dvě ložnice a koupelnu a dole kuchyň a obývací pokoj.

Jejich byt je v přízemí prvního obytného bloku u dvouproutkové silnice a Tinin byt je vedle něj, jen o patro výš, v prvním patře jejich pavlačového domu. Široká silnice má v každém směru tři jízdní pruhy a auta po ní jezdí tak rychle, že se u kraje chodníku musela postavit zeď. Když chtějí Leon s Carol přejít na druhou stranu, musí vyrazit hrozně daleko, dojít až na přechod, tam stisknout tlačítko a čekat, až to začne pípat. Poprvé to bylo vzrušující, ale teď už to jen zdržuje ranní cestu do školy.

Tina nechává Leona spát v pokoji, kde spí její dítě. Když je u ní Leon na hlídání, připraví mu vždycky měkoučkou, pohodlnou postel. Vezme dva polštáře z pohovky, zabalí je do deky a přikryje ho peřinkou pro miminka. Když si pak Leon lehne, hodí přes něj několik kabátů a navíc ho zakryje přehozem přes postel. Má to tam úplně jako doupě nebo noru, nikdo by nepoznal, že tam je, je tam schovaný jako pod kamufláž v džungli. Celé to vypadá jen jako hromada oblečení naházená halabala do rohu, jenže pak „VRRRRRRR“, v hlubinách doupěte se probudí příšera, která najednou vyskočí a zabije vás. Tina vždycky nechává v chodbě rozsvícené světlo, zároveň mu ale říká, že musí být kvůli jejímu chlapečkovi úplně potichu.

Její chlapeček je velký, nejspíš se drží na nohou a má jméno, které na něj přesně sedí. Bobby. Vratký Bobby. Taky má v poměru k tělu moc velkou hlavu, a když si s ním Leon hraje, má vždycky ruce od Bobbyho slintů. Bobbyho třaslavé slinty. Leonův bratr nebude jako Bobby, nebude celé dny cucat plastové hračky a nebude mít úplně promáčený bryndák. Nebude se pod vahou své velké hlavy kácet na gauč a ležet tam, dokud s ním někdo nepohne. Leon pak Bobbyho pokaždé posadí, ten si ale myslí, že je to hra, a tak to dělá pořád dokola.

Bobby Leona miluje. Sice ještě neumí mluvit a navíc má v puse věčně dudlík, ale sotva Leon vkročí do dveří, Bobby se vratce rozejde přes koberec a chytí se Leona kolem nohou. Pak vztáhne ruce vzhůru, aby ho Leon zvedl. Až bude Leonův bráška starší, budou si spolu hrát, na

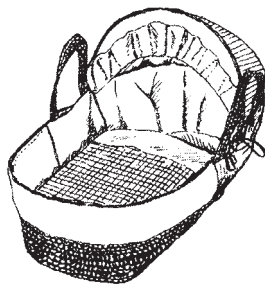
vojáky a na Action Mana. Oba budou mít kulometry a budou běhat po bytě a střílet na cíle. Bobby se na ně může dívat.

V Tinině bytě jsou pořád otevřená okna a voní to tu dětským olejíčkem. I samotná Tina vypadá trochu jako malé dítě, protože má kulatý obličej s naducanými tvářemi a kulaté, vypoulené oči. Taky si neustále barví vlasy na nejrůznější odstíny, se kterými není nikdy spokojená a Carol jí ustavičně radí, aby šla do blond.

Jenže Tina jí na to pokaždé řekne: „Kdybych měla tvoji tvář, Carol, tak by na tom tolik nezáleželo,“ a Leon si myslí, že má pravdu.

Tina má koženou pohovku, která je věčně studená a Leonovi na ní kloužou nohy, a ovčí kůži před plynovým krbem a obrovskou telku. Nechce, aby jí Leon říkal „Tino“, jako říká svojí mámě „Carol“. Musí jí říkat „teto Tino“ a Carol musí říkat „mami“, protože tvrdí, že děti mají mít k dospělým úctu. A nedovoluje Leonovi jíst u televize. Musí sedět u dřevěného stolu v kuchyni, kde není moc místa, protože tam má velikou ledničku s mrazákem a v něm zmrzlinu. Bobby sedí v dětské židličky a usmívá se na Leona a Tina pak dá Leonovi do misky dva kopečky a Bobbymu jeden. Leonův bráška nejspíš dostane jenom půl kopečku, protože je ze všech nejmenší.

Občas tam také přijde Tinin přítel, jenže když spatří Leona, pokaždé řekne: „Zase?“ a Tina na to odpoví: „Já vím.“

2

V den, kdy Carol přinese chlapečka domů, čekají Tina, Leon a Bobby u dveří. Carol vejde dovnitř, oběma rukama opatrně svírá v náručí košík a zašeptá: „Právě usnul.“

Položí miminko na podlahu v obývacím pokoji a Leon se k němu po špičkách přikrade. Chlapeček povyrosl a jeho tvář vypadá jinak. Na sobě má nový bleděmodrý komplet se sladěnou čepičkou a přes nohy má přehozenou žlutou načechranou deku. Tina a Bobby odejdou domů a Carol s Leonem sedí na koberci a pozorují nemluvně. Pozorují, jak miminko otáčí hlavu a otevírá pusinku. Pozorují, jak miminko hýbe miniaturní ručkou, a když zazívá, oba otevřou ústa a zívají s ním.

Carol skloní hlavu k rameni.

„Není krásný?“ řekne.

„Je.“

Leon a Carol se opřou zády o pohovku a drží se za ruce.

„Nemáme to ale štěstí?“ pronese Carol.

A tak mají tenhle i následující den miminko místo televize. Leon nespouští z chlapečka zrak a sleduje jeho miminkovské pohyby. Miminko skoro nepláče, a když přece, tak vydává zvuky jako malé kotě nebo štěně. Leon sleduje, jak Carol malého přebaluje na speciální plastové podložce, na které jsou namalovaní houpací koníci. Chlapeček má hrozně malého pindíka, ale velké kuličky. Leon doufá, že je chlapečkův pindík dožene. Bráškovo kakání má divnou barvu, není hnědé, ale žlutozelené, a Carol mu ho musí ze zadečku otírat speciální vodičkou pro novorozená miminka. Carol a Leon malého společně koupou. Carol ho ponoří do pár centimetrů napuštěné vody a Leon mu postříká břicho a zadeček. Bráška má speciální bílý ručník, který má jenom pro sebe, a když je do něj zabalený, připomíná Leonovi Ježíška v jesličkách. Možná proto mu máma koupila ten koš, co měl i Mojžíš, protože taky pochází od Boha.

Miminko pomalu zamrká a pak se zadívá na Leona, jako by se snažilo přijít na to, co je zač.

„Já jsem tvůj bráška,“ řekne Leon. „Starší bráška.“

Miminko nic neodpoví.

„Velký. Bráška,“ zopakuje Leon. „Jmenuju. Se. Leon. Je mi osm a tři čtvrtě. Jsem kluk.“

Miminko se protáhne na znamení, že rozumí.

Leon vypráví všem ve škole o novém bratříčkovi. Učitelka řekne, že o něm může vyprávět celé třídě, a tak Leon po ranním shromáždění vstane.

„Narodil se mi bráška. Je hrozně malý a skoro pořád spí. To je normální, protože se soustředí na to, aby vyrostl. Máma říká, že každé miminko je jiné, některé že spí a jiné zase brečí. Říká, že když jsem byl já malý, byl jsem úplně zlatý, teda když jsem neměl hlad. Když ně-

kdy není máma doma, tak mám brášku na starosti já. Když se naše miminko narodilo, tak mělo legračně šiřatou hlavu, ale teď už ji má zase kulatou.“

Vřichni zatleskají a pak Leon nakreslí obrázek a odnese si ho domů. Máma ho magnetem přicvakne na ledničku vedle skutečné fotografie, kterou Tina pořídila v nemocnici.

Po pár týdnech Carol prohlásí, že Leon nemůže jít do školy, protože je venku moc mokro a deřtívo. To znamená, že si může celý den hrát a pouřtět si televizi, a když na něj přijde hlad, tak si udělá toust. Když si pak Carol jde zavolat do budky, řekne mu, že má všechno na starosti, a když se vrátí, tak nemůže popadnout dech a ptá se ho, jestli je miminko v pořádku. Leon by nedopustil, aby se malému něco stalo, takže si dělá zbytečné starosti.

Když k nim přijde Tina, zaklepe na dveře a pak si odemkne klíčem. Vřdycky, úplně vřdycky řekne to samé: „Cal? To jsem já, Tina. Jenom Tina.“ Když byl Leon malý, myslel si, že se jmenuje „Jenom Tina“. Přinese spousty a spousty oblečení po Bobbym a tašku hraček. Některé z hraček jsou docela dobré, i když jsou pro malé děti, a tak si Leon ty nejlepší schová k sobě do pokoje.

Tina a máma jsou v kuchyni.

„Vypadáš pořád unaveně, Cal. Malý tě budí?“

Tina mluví jako sestra v nemocnici, trochu panovačně. Carol se rozpláče. Poslední dobou pořád pláče.

„Není to jako minule. Jsem nějak rozhozená, víř. Budu v pohodě, jen je toho na mě nějak moc.“

Tina dělá celou dobu „přřřř“ a pak Leon slyší, jak připravuje šálek čaje. Někdy Tina během návštěvy u Leona taky umyje nádobí a udělá mu toust s fazolemi.

„Běž k doktorovi, Cal. Vážně, musíř to udělat.“

„Půjdu, půjdu.“

„Musíš myslet nejen na malého, ale taky na Leona.“

„Leon je v pohodě,“ řekne Carol a popotáhne. „Je to hodný kluk, dělá, co může. Má malého rád, moc rád, ale všechno ostatní jde prostě mimo něj. Myslí jenom na zbraně a auta.“

„Jíš vůbec něco?“

„Když byl Leon malý, tak za mnou Byron chodil každý den. Vždycky pro všechny navařil. A šlo mu to skvěle i s Leonem. Mohla jsem si odpočinout.“

Leon slyší, jak Tina pouští vodu a přendává nádobí do dřezu.

„Být na tvém místě, Cal, tak zajdu za doktorem.“

„Když pak šel sedět a já dostala ty deprese, tak po mně chtěli, abych chodila dvakrát týdně do nějakého pitomého centra. A to jsem byla sama doma s miminem a cítila jsem se na pytel. Stejně jako teď.“

„Půjdu s tebou, když budeš chtít. Bobby je teď každé dopoledne v jeslích. Mohly bychom tam zajít hned ráno.“

„Měla jsem po těch jejich pilulích noční můry.“

„Něco ale potřebuješ, Cal.“

„Já vím.“

Později, když už je Leon dávno v posteli, přijde Carol k němu do pokoje.

„Konečně jsem ho uspala,“ řekne a sedne si k němu. „Vzbudil tě?“

„Nemůžu spát, mami.“

„Zkus to,“ pronese.

„Nejde to. Nemohla bys mi něco vyprávět?“

Carol chvíli nic neříká, až si Leon začne myslet, že je moc unavená, nebo ho prostě odmítne, jenomže pak se nadechne a spustí.

„Tehle příběh mi vyprávěl můj táta.“

„Je strašidelný?“

„Strašidelný?“ Carol zavrtí hlavou a usměje se. „Ne, poslouchej. Bylo nebylo, žila jednou jedna maminka a ta měla dva chlapečky. Mladší byl ještě malé miminko, zato ten starší byl hrozně hlučný. Měl hrozně silný hlas a často křičel a bouchal do bubínku a kopal do dveří a hlasitě

zpíval a jeho maminka ho pořád kárala. „Pššt,“ říkala mu, „probudíš malého.“ A také učitelka ve škole chlapci říkala: „Pššt, takhle se nemůžeme učit.“ A farář v kostele říkal: „Pššt, jsme na posvátné půdě.“ Chlapec se cítil osaměle a měl pocit, že ho nikdo nemá rád. A tak se rozhodl utéct. Jenomže když došel na kraj vesnice, spatřil velkého zlého vlka, který se chystal všechny sežrat. Byl už tak daleko, že by nestačil doběhnout zpátky, aby všechny varoval, a tak otevřel pusou, jak nejvíc to šlo, a ze všech sil zakřičel: „Běží k nám vlk!“ A tak zachránil celou vesnici, i svou maminku a bratra, a nikdo mu už nikdy neřekl, že má být zticha.“

„To je konec?“

„Ano. Všichni pak žili šťastně až do smrti. A teď už spi. Zachumlej se. Zítra máš školu, zlatíčko,“ řekne a pohladí ho po čele.

„Nejsem nemocný? Mohl bych být nemocný,“ řekne.

„Ne, nejsi nemocný. Zítra jdeš rozhodně do školy.“

To samé tvrdí Carol každý večer, ale je to už pět dní, co byl Leon naposledy ve škole.

„Když nebudeš chodit do školy, tak se nic nenaučíš, Leone. A když se nic nenaučíš, tak nebudeš mít dobrou práci a pěkný dům a spoustu hraček. Máš přece rád hračky, ne? Já tě viděla! Viděla jsem ty hračky, co sis odnesl k sobě do pokoje! Hm? Tak co?“

Carol začne chlapce šimrat prsty na prsou, až se rozesměje.

„A krom toho se doma nudíš a přivádíš mě k šílenství.“

„Můžu ti pomáhat s miminem,“ nabídne se Leon.

„S Jakem. Jmenuje se Jake.“

„Přece jsi říkala...“

„To je druhé jméno jeho táty. Víš, změnila jsem to z Jacka na Jakea, protože se mi líbí víc. Co tobě, Leone?“

Políbí ho a zhasne světlo, Leon ale její polibek neopětuje. Slíbila mu, že může bráškovvi říkat Bo podle *Mistrů hazardu*. Bo má rudé auto a blond vlasy. Jeho skutečné jméno je Beauregard Duke a je v celém se-